

ATLAS INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL ON SOCIAL SCIENCES

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
ISSN:2619-936X

Vol:5, Issue:23

2019

pp.841-852

Article Arrival Date: 14.11.2019

Published Date: 30.11.2019

KIRŞEHİR İLİNDE ÇALIŞAN KADINLARIN EVLİLİK VE BOŞANMA KONULARINA BAKIŞI*

WORKING AND MARRIED WOMEN'S VIEW OF MARRIAGE AND DIVORCE IN KIRSEHIR

Arş. Gör. Gülçin CEBECİOĞLU

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Kırşehir/ Türkiye
ORCID: 0000-0003-3036-9717

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31568/atlas.367>

Article Type : Research Article

ÖZET

Modernleşmeyle birlikte toplumsal kurumlarda meydana gelen değişim dönüşüm toplumun temel taşı olan aile kurumunu da önemli ölçüde etkilemiştir. Özellikle kadınların çalışma hayatında yer almaya başlamasıyla toplumsal cinsiyet rollerinde de bir farklılaşma görülmeye başlamıştır. Çalışan kadın artık evi, eşi ve çocuklarıyla ilgilenmesinin yanı sıra eşinin evin geçimini sağlama rolünü de paylaşmaktadır. Ancak bu durum kadının rol ve görevlerini algılayış tarzını çok da etkilememektedir. Dahası kadınların toplumsal cinsiyet rollerini algılayış şekilleri onların evlilik ve boşanma olgularına bakışını da etkilemektedir. Söz konusu çalışmada da evli ve çalışan kadınların evlilik ve boşanma konularına bakışı ele alınmıştır. Bu kapsamda niteliksel araştırma yöntemlerinden mülakat tekniği uygulanmış ve Kırşehir ilinde yaşayan evli ve farklı mesleklerden 24 kadınla görüşme yapılmıştır. Kartopu örnekleme tekniğiyle ulaşılan katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler Maxqda 2018.02 bilgisayar destekli program kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda ise kadınların; aile içinde rol ve görevlerin eşler arasında paylaşılması gerektiğini düşünen eşitlikçi kadınlar ile geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini içselleştiren kadınlar olmak üzere iki ayrı gruba bölüdüğü ve buna paralel olarak da her iki grubun evlilik ve boşanma konularındaki görüşlerinin farklılaştığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kadın, evlilik, boşanma, iş hayatı, toplumsal cinsiyet rolleri.

ABSTRACT

Changes and transformations observed in social institutions have also affected family, called the cornerstone of society. Most especially, women's taking more part in working life there has been a change in gender roles. Working women share their husbands' role to earn their keeps in addition to their care for house, husband and children. However, this situation has not affected the way women perceive their roles and duties. Moreover, the women's understanding of gender roles also affect the way they see marriage and divorce. Therefore working and married women's view of marriage and divorce is studied in this paper. In this context, indebt interview technique, a qualitative research technique, is applied and 24 married women working in different jobs living in Kırşehir are interviewed. Data obtained after in-debt interviews with the participant who were reached via snow-ball sampling technique were analyzed with computer-based program Maxqda 2018.02 program. As a result, it is found out that there are two groups of women which includes equalitarian women who think that men and women should share roles and duties in the family and women interiorize traditional gender roles. And concordantly it is seen that the views of both groups on marriage and divorce become different.

Key words: Women, marriage, divorce, working life, gender roles.

* Bu çalışmanın bir kısmı 1-3 Kasım 2019 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleştirilen 2. Uluslararası Ege Disiplinlerarası İnovatif Bilimsel Araştırmalar Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

1. GİRİŞ

Evlilik, bireyin doğal bir üyesi olduğu ve hayatını idame ettirebilme gereksinimini duyduğu aile kurumunu oluşturabilmek için attığı resmi adımdır (Bayer, 2013:102). Toplumun temel taşı olan aile ise o toplumu oluşturan değer yargılarını ve toplumsal kurallarını içermesi ve birey için ilk ve en yoğun sosyalizasyonu sağlaması açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir. Bu noktada toplumda meydana gelen değişim ve dönüşümler şüphesiz ki aile kurumunu da etkilemektedir (Aydın ve Baran, 2010:117). İşte bu düşünceden hareketle toplumda meydana gelen değişim ve dönüşümlerden ailenin nasıl ve ne şekilde etkilendiği konusu üzerinde pek çok sosyal çalışma yapılmaktadır.

Türk toplumu açısından ele aldığımızda aile yapısının temel olarak ataerkil sistem özelliği gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu sistemde kadın ve erkeğe belirli toplumsal roller yüklenmekte ve her birinden bu rolleri yerine getirmeleri beklenmektedir. Kadın temel olarak eşi, çocukları ve ev işleriyle ilgilenerek “*yuvayı dişi kuş yapar*” mantığındaki evin kadını rolünü üstlenmektedir. Erkek ise daha çok dışarıda çalışarak evine “*ekmek parası*” getirmekte ve ailenin geçimini sağlamaktadır (Adak, 2010:139). Ne var ki modernleşmeyle birlikte ekonomik şartlarının daha iyi olması, çocukları için daha iyi bir gelecek sağlayabilmek gibi düşüncelerle kadınlar da artık iş sahibi olmuş ve erkeğin eve ekmek parası getirme rolünü paylaşmaya başlamıştır (Korkmaz, 2016:304). Böylelikle aile içi rollerde değişiklikler görülmüş ve aile yapısı değişmeye başlamıştır.

Yapılan çalışmalar ailelerin artık daha eşitlikçi bir yapıya büründüğünü ve roller arasındaki keskin sınırlarda yumuşama meydana geldiğini ileri sürmektedir. Bazı çalışmalar ise eşlerin erkek ve kadın tanımlamalarının aile içerisinde rol ve görev dağılımlarının nasıl yapıldığını etkilediğinden (Vatandaş, 2013:246) bu roller arasındaki sınırlarda bir değişim dönüşüm yaşanmaya başladığını ancak kadının rollerinde görülen hızlı değişimin erkeklerin rollerinde aynı hızda görülmediğini hatta bazı ailelerde hiç görülmediğini göstermektedir (Adak, 2007: 139). Daha açık bir ifadeyle kadınının temel görevinin evi ve çocuklarıyla ilgilenmesi olduğunu düşünen ve hatta kadını ikinci sınıf bir varlık olarak gören erkek egemen bakış açısı, eşlerinin çalışmaya başlamasıyla kendi rollerinde herhangi bir değişiklik yaratmazken (Adak, 2007:139); kadının dışarıda çalışma rolünü üstlenmesi üzerindeki yükün daha da artmasına işi ve evi arasında sıkışıp kalmasına sebep olmaktadır. Erkeğin eşinden kendisiyle birlikte dışarıda çalışarak evin geçimini sağlama beklentisine karşılık evdeki işler konusunda eşine yardım etmekten kaçınması ise kaçınılmaz olarak çatışmaya daha da üstesinden gelinemezse boşanmalara sebep olmaktadır.

İş hayatında yer alan kadın kendi ihtiyaçlarını tek başına karşılayabilecek güce sahip olup eşine karşı herhangi bir bağımlılığı kalmamaktadır (Aydın ve Baran, 2010:121-122). Bu durum çalışan kadının üstesinden gelemeceği bir problemle karşı karşıya kaldığında çalışmayan kadınlara nazaran daha cesur, özgüvenli ve rahat bir şekilde boşanma kararı alabilmesini sağlamaktadır (Bayer, 2013:297). Ancak bu, elbette çalışan her kadının boşanma düşüncesine sahibi olduğu veya kadının çalışmasının temel boşanma sebebi olduğu anlamına gelmemektedir (Bayer, 2013:295). Zira sosyal bilimciler arasında oldukça popüler olan boşanma konusunda yapılan çalışmalar boşanmanın temel olarak eşler arasında iletişimsizlik (Uğur, 2014:303), aile içi şiddet (Amato ve Previti, 2003: 615), erkeğin içki ve kumar gibi alışkanlıkları (Turğut, 2014:205; Amato ve Previti, 2003: 615; Aktaş, 2011: 92; erkeğin rol ve görevlerini yerine getirmedeki sorumsuz davranışları (Uğur, 2014: 303; Battal, 2008: 64; Turğut, 2014:205), eşlerin ailelerinin aile içi meselelere karışmaları (Aktaş, 2011:92; Arıkan 1992) ve aldatma (Vatandaş, 2013:310; Tor, 1996:203) gibi sebeplerden kaynaklandığını belirtmektedir. Sebebi ne olursa olsun aile birliğinin bozulması eşler ve çocuklar üzerinde ekonomik, psikolojik, sosyolojik pek çok açıdan etki bırakmaktadır (Tatlılıoğlu ve Demirel, 2016:68; Türkarlan, 2007:99; Zagorsky, 2005:421).

2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Modernleşmeyle birlikte toplumun en küçük birimi olan aile kurumunun yapısında önemli değişiklikler görülmeye başlamıştır. İlk ve öncelikli olarak aile üyelerinin sayısında bir azalma olmuş geleneksel geniş aileden çekirdek aileye bir geçiş yaşanmıştır (Akdoğan, 2002 :29). Aile üyelerinin aile içi rollerindeki kesin sınırlar yumuşamaya başlamış ve üyeler arasında eşitlikten söz edilmeye başlanmıştır. Bu duruma kadının iş hayatında daha çok yer almasının da önemli etkisi olmuştur (Korkmaz, 2016: 304). Artık kadın evi ve çocuklarıyla ilgilenmenin yanı sıra aile geçimine katkıda bulunmaya başlamıştır (Özçatal, 2011: 35; Dinç Kahraman, 2010: 35). Böylelikle kadın ikinci sınıf varlık sıfatından kurtularak kendi ayakları üzerinde durabilen, özgür ve özgüvenli bir yapıya bürünmüştür (Aktaş, 2013:62).

Modernleşmenin aile yapısı üzerindeki önemli etkilerinden bir diğeri de kişinin evleneceği kişiyi seçme yolunda meydana gelen değişimdir. Özellikle Türk toplumunda aile büyüklerinin önderliğinde yapılan görücü usulü evlenme şekli artık yerini kişinin evleneceği insanı kendisinin seçmesine bırakmıştır (Aydın ve Baran, 2010:214). Ne var ki modernleşme ile birlikte aile birliğinin çözülmesi de daha kolaylaşmış ve boşanma oranlarında önemli artış görülmüştür ki günümüzde boşanma başvurularının çoğunluğunun kadınlar tarafından yapıldığı bilinmektedir. Bu durum kadının çalışma hayatında yer almasıyla eşine bağımlılığının ortadan kalkmasını ve daha kolay bir şekilde boşanma kararı almasını sağlamıştır (Erbay, Gök ve Kardeş, 2015:140-141). Bu noktadan hareketle yapılan araştırmada çalışan kadınların evlilik ve boşanma olguları üzerindeki görüşlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

- ✓ Çalışan kadınların evlilik konusundaki görüşleri nelerdir?
- ✓ Çalışan kadınların evlilikten beklentileri nedir? Bu beklentileri ne kadar karşılanmıştır?
- ✓ Kadınların çalışıyor olmalarının evlilik hayatları üzerinde olumlu, olumsuz etkileri var mıdır?
- ✓ Evlilik hayatları boyunca boşanmayı düşündükleri an olmuş mudur? Hangi durumlarda eşlerinden ayrılmayı düşünürler?

2.1. Evren ve Örneklem

Toplumda meydana gelen değişim ve dönüşümler kaçınılmaz olarak aile kurumunu, evlilik müessesini ve boşanma olgusunu önemli ölçüde etkilemiştir. Bu etkiler ise toplumun kültürel özelliklerine göre farklılaşmaktadır. Bu düşünceden hareketle söz konusu çalışmada Kırşehir ilinde yaşayan kadınların evlilik ve boşanma olguları konusundaki görüşleri ele alınmış ve örneklem grubu olarak çalışan ve evli kadınlar seçilmiştir.

Araştırmanın evrenini Kırşehir ili oluşturmaktadır. Kırşehir, Anadolu'nun en ortasında küçük ve az gelişmiş ve geleneksel değerlerine bağlı bir ildir. Ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanan şehirde kadınların çalışabileceği işlerde sınırlı kalmaktadır. İŞKUR'un yayınladığı verilerde de 2017 yılında başvuru yapılan açıkça görüldüğü üzere kadın ve erkeklerin başvuru yaptıkları mesleklerde nitelikli farklılaşma olduğu göze çarpmaktadır. Zira Tablo 2.1'de de açıkça görüldüğü üzere kadınlar Ön Muhasebeci, Büro Memuru (Genel), Satış Danışmanı ve Sekreterlik mesleklerine erkeklere oranla daha fazla sayıda başvurmuşlardır. Bu durumun temel sebebi ise öncelikli olarak erkeklerin istihdam edilme oranlarının kadınlara nazaran daha yüksek olması ve ayrıca kadınların eğitim seviyelerinin yüksek olması olarak açıklanmaktadır (İŞKUR, 2017:3).

Tablo 2.1: Kırşehir İli 2016 Yılı Mesleklere Göre Başvuru Sayısı

Meslek	Kadın	Erkek	Toplam
Beden İşçisi (Genel)	1851	2371	4222
Beden İşçisi (Temizlik)	580	263	843
Büro Memuru (Genel)	320	152	472
Satış Danışmanı	208	154	362
Sekreter	210	3	213
Garson	36	132	168
Beden İşçisi (İnşaat)	2	157	159
Temizlik Görevlisi	109	49	158
Ön Muhasebeci	104	54	158
Reyon Görevlisi	57	100	157

Kaynak: Kırşehir İşgücü Piyasası Araştırma Raporu, 2017, İŞKUR.

Yine İŞKUR(2017: 26)'dan elde edilen verilerden yola çıkarak mesleklere göre çalışma oranlarına baktığımızda belirtilen meslek gruplarında toplam 833 kadın ve 6546 erkeğin istihdam edildiği belirtilmiştir. Kadın istihdamının erkeklere nazaran daha az olması daha önce de belirtildiği üzere kadınların eğitim seviyelerinin yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Kırşehir'in evren olarak seçilmesinin bir diğer sebebi, şehrin küçük ve az gelişmiş olmasıdır. Zira bu tarz yerleşim yerlerinde insanlar arası ilişki ve iletişimin daha yüksek olması ve geleneksel olarak da halkın biraz daha muhafazakar olması beklenmektedir. Bu özelliklere sahip bir şehirde kadının çalışmasının evlilik ve boşanma konularındaki düşüncelerinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

Çalışmanın örneklem grubunu evli ve çalışan kadınlar oluşturmaktadır. Örneklemme ulaşım kartopu örneklemme tekniği ile sağlanmıştır. Bu bağlamda öncelikli olarak çalışan ve evli tanıdık kadınlara ulaşılmış, onlarla derinlemesine mülakat yapılmıştır. Bu katılımcılardan kendilerinin tanıdığı aynı özellikte kadınlara yönlendirmeleri istenmiş ve toplamda 24 kadınla görüşme yapılmıştır.

2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine mülakat tekniği kullanılmıştır. Nicel araştırmanın sayılar üzerinden genellemelere ulaşma hedefinin aksine nitel araştırmada konu ile ilgili olarak detaylı bilgi edinilmesi hedeflenir. Bu düşünceden hareketle evli ve çalışan kadınların evlilik ve boşanma ile ilgili düşüncelerine nitel araştırma tekniğiyle hedeflenen ölçüde ulaşılabileceği düşünülmüştür. Derinlemesine mülakatlar için önceden bir soru formatı oluşturulmuştur. Ancak buradaki temel hedef görüşmelerin benzer çerçevede yürütülmesi olduğundan görüşmeler esnasında görüşmenin atmosferine göre belirli bir sıra gözetilmeden sorular yöneltilmiştir. Görüşmeler katılımcıların kendilerini en rahat hissettikleri ortamda, evlerinde, iş yerlerinde veya isteklerine göre kafelerde gerçekleştirilmiştir. Ortalama 45 dakika süren görüşmelerde katılımcıların bilgisi dahilinde ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Görüşmelerin bilgisayar ortamına aktarılması ve veri analizi sırasında araştırmanın gizlilik ilkesi gereğince kadınların gerçek isimleri dahil kişisel bilgileri kullanılmamış, katılımcılara GK1 (görüşülen kadın 1), GK2 (görüşülen kadın 2) şeklinde kısaltmalar verilmiştir.

Saha araştırmasının ardından veri analizine geçilmiştir. Nitel araştırmanın temel özelliği konu ile ilgili elde edilen verinin fazla olmasıdır. Bu durum ise verilerin kontrol edilmesi güçlüğünü ortaya çıkarmaktadır. Bu problemin üstesinden gelinebilmesi için bilgisayar destekli veri analizi programları geliştirilmiştir. Söz konusu çalışmada da verilerin etkili ve verimli bir şekilde analiz edilebilmesi amacıyla *Maxqda 2018 2.0* programı kullanılmıştır. Bu bağlamda verilerin programa yüklenmesinin ardından kodlama işlemi üç aşamada gerçekleştirilmiştir: açık, eksen ve seçici kodlama (Kuckartz, 2014, s. 23-27). Kodlama

işleminin ilk aşaması açık kodlamada veriler baştan sona detaylı bir şekilde okunur benzerlik ve farklılıklarına göre gruplanır. Eksen kodlamada ise elde edilen veriler araştırmanın temel sorunsalı çerçevesinde birbiri ile ilişkilendirilmiştir. En son aşama seçici kodlamada ise araştırmanın temel soru cümleleri çerçevesinde kodlar arasındaki ilişki ortaya çıkarılmış ve temalar ortaya konulmuştur:

Şekil 2.1: Temalar

Verilerin yorumlanmasında *betimsel analiz tekniği* kullanılarak araştırması sonrasında elde edilen veriler yukarıda belirtilen temalara göre yorumlanmıştır (Şimşek ve Yıldırım, 2016, s. 239-240).

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümü iki kısımdan oluşmaktadır. “Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri” başlıklı ilk kısımda katılımcıların sosyo-demografik bilgilerinin yanı sıra evlenme şekilleri aile içi iletişimlerinin nasıl olduğu gibi konular da ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci kısmında ise çalışan kadınların evlilik ve boşanma konularındaki görüşleri ele alınmıştır.

3.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Evli ve çalışan kadınların evlilik ve boşanma olguları üzerindeki görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı söz konusu çalışmada örneklem grubunun çoğunlukla (15 katılımcı) 39-39 yaş aralığında yer aldığı göze çarpmaktadır. Bunun dışında 7 katılımcı 40-49 ve 2 katılımcı da 50-59 yaş aralığında yer almaktadır. Katılımcılara nereli oldukları sorusu yöneltildiğinde katılımcılar il bazında cevap vermişlerdir. Ancak 24 katılımcı arasında belirtilen il çeşitlerinde farklılıklar olunca katılımcıların memleketlerinin bölgesel bazda gruplanarak verilmesinin daha uygun olacağı düşünülmüştür. Bu bağlamda 19 katılımcının memleketi İç Anadolu, 2 katılımcının Akdeniz, ve 1'er katılımcının da memleketleri Güneydoğu Anadolu, Ege ve Marmara bölgelerinde yer almaktadır. Bir sonraki aşamada örneklem grubunun eğitim durumuna baktığımızda 15 katılımcı lisans, 3'er katılımcı lise ve ön lisans, 2 katılımcı yüksek lisans ve 1 katılımcı da doktora mezunudur. Eğitim durumları ile paralel olarak katılımcıların devlet memuru olarak çalıştıkları göze çarpmaktadır. 6 katılımcı öğretmen, 4 katılımcı polis, 3 katılımcı serbest meslek, 2 katılımcı akademik personel, 1'er katılımcı da doktor, ebe ve mühendis olarak çalıştıklarını belirtmişlerdir. 6 katılımcı da memur olarak çalıştıklarını söylemiş ancak hangi branşta çalıştıklarını söylememişlerdir. Katılımcıların meslekte çalıştıkları süreye baktığımızda ise 10 katılımcı 10-19 yıl arasında, 6'şar katılımcı 1-9 ve 20-29 yılları arasında ve 1 katılımcı da 30-39 yılları arasında bir sürede çalıştıklarını belirtmişlerdir.

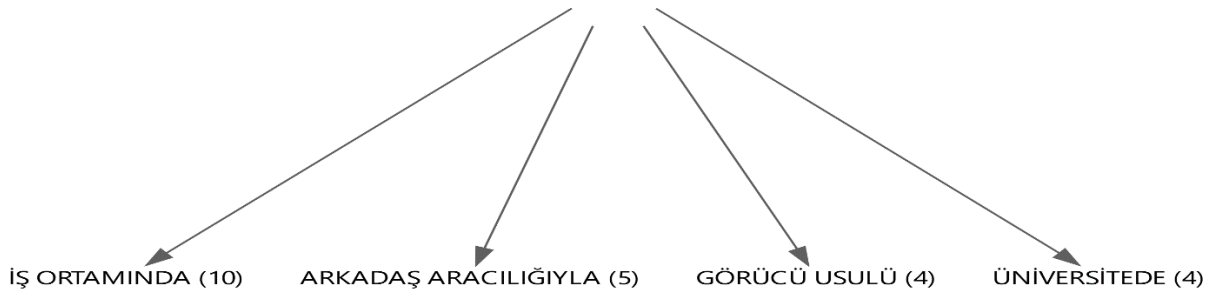
Tablo 3.1: Katılımcıları Sosyo-demografik Özellikleri

Yaş	30-39		40-49			50-59			
	15		7			2			
Memleket	İç Anadolu	Güneydoğu Anadolu	Ege	Akdeniz	Marmara				
	19	1	1	2	1				
Eğitim Durumu	Lise	Ön Lisans	Lisans	Yüksek Lisans		Doktora			
	3	3	15	2		1			
Meslek	Öğretmen	Doktor	Polis	Akademik	Ebe	Mühendis	Memur	Serbest Meslek	
	6	1	4	2	1	1	6	3	
Meslekte Çalışma Yılı	1-9		10-19		20-29		30-39		
	6		10		6		1		
Evli Olduğu Süre	1-9		10-19			20-29			
	8		9			7			
Eşinin Mesleği	İşsiz	Serbest Meslek	Memur	Doktor	Avukat	Öğretmen			
	2	3	11	1	1	4			
Çocuk Sayısı	1		2		3				
	10		13		1				
Aylık Gelir	2500 ve altı		4001-5000		5001-6000		6001-7000		70001 ve üzeri
	1		1		2		1		17

Katılımcıların demografik özelliklerine kaç yıldır evli olduklarıyla devam edecek olursak Tablo 3.1’de de açıkça görüldüğü üzere 9 katılımcı 10-19 yılları arasında, 8 katılımcı 1-9 yılları arasında ve 7 katılımcı da 20-29 yılları arasında bir süredir evlidirler. Eşlerinin meslekleri sorulduğunda ise 11 katılımcı eşlerinin memur, 4 katılımcı öğretmen, 1’er katılımcı doktor ve avukat olarak çalıştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca 3 katılımcı eşlerinin serbest meslekte çalıştıklarını belirtirken 2 katılımcının eşi ise işsizdir. Bütün katılımcıları çocuk sahibi olmakla birlikte 13 katılımcının 2, 10 katılımcının 1 ve 1 katılımcının da 3 çocuğu vardır. Nitel çalışmada örneklem grubunun küçük olması genelleme yapmak için çok uygun olmasa da katılımcıların sahip oldukları çocuk sayısından yola çıkarak günümüzde ailelerin geçmişe nazaran küçülmeye başladığını söyleyebiliriz. Bu durum kadının çalışmasıyla ilişkili görülebilir. Kadınların çalışmasıyla birlikte ailenin aylık gelirleri de yükselmektedir. Zira tabloda da açık bir şekilde görüldüğü üzere 17 katılımcının aylık gelirleri 70001 TL’den yüksektir.

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin ardından eşleriyle nasıl tanıştıklarını ele aldığımızda 10 katılımcı iş ortamında, 5 katılımcı arkadaş aracılığıyla, 4 katılımcı üniversitede ve 4 katılımcı da görücü usulüyle evlendiklerini belirtmişlerdir. Bu noktada yine kadınların eğitim seviyelerinin yükselmesi ve çalışmalarlarıyla birlikte evlenecekleri kişiyle tanışma şekillerinde de bir değişim dönüşüm yaşandığını söyleyebiliriz.

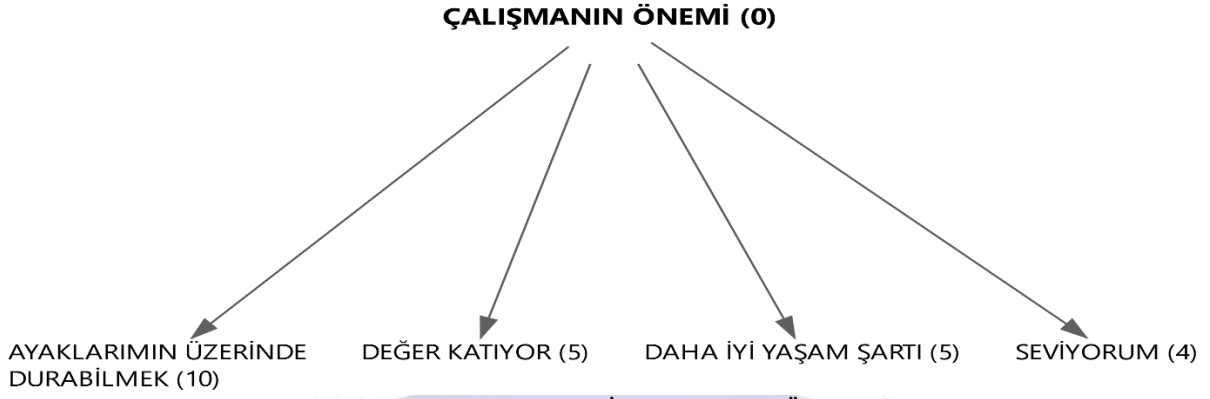
EŞİYLE TANIŞMA HİKAYESİ (0)

Şekil 3.1: Eşle Tanışma Hikayesi

Son olarak katılımcılara çalışmayı neden tercih ettiklerini sorduğumuzda 10 katılımcı kendi ayakları üzerinde durabilmek başka bir deyişle kendi ihtiyaçlarını başkasına bağlı olmadan karşılayabilmek adına çalışmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir:

“Bir kimseye hiçbir koşulda bağlı kalmamak benim her zaman önem verdiğim bir konuydu. Bu yüzden bir işe yarayıp kendi ayaklarımın üzerinde durmalıydım.” (GK3, Öğretmen, 32)

Şekil 3.2: Kadınlar İçin Çalışmanın Önemi

Dahası bazı katılımcılar da daha iyi yaşam şartlarına kavuşabilmek, çocukları için iyi bir gelecek sağlayabilmek adına kendilerinin bir meslekte çalışıyor olmalarını önemli görmektedir:

“Gelir düzeyimin yüksek olması, yaşam standartlarımın daha da iyi olması, sosyal ve ekonomik durumum daha iyi olması için.” (GK17, Serbest Meslek, 37)

Bazı katılımcılar da kendilerinin hayatta bir şeyler başarabildiği ve bir işe yaradıkları hissiyatı oluşturduğu için çalışmanın önemli olduğunu düşünmektedirler:

“İşe yaramıyor olma fikri akli yerinde olan bir canlı için kabul edilemez. Akıl ruh ve beden sağlığı, mutlu bir yaşam için herkesin mutlaka bir hedefi olması lazım.” (GK15, Öğretmen, 34)

“İnsanların hayatına dokunuyorsunuz. Bir şeyler üretebiliyorsunuz. Bir değer oluyorsunuz.” (GK25, Doktor, 45)

Son olarak bazı katılımcılar da çalışmayı sevdikleri için çalışmanın önemli olduğunu düşünmektedirler:

“Herhangi bir işte değil sevdiğim işte çalışma önemli. Bir tür huzur. Kendimi geliştirme süreci ve tatmin için.” (GK16, Akademik, 30)

3.2. Evli ve Çalışan Kadınların Evlilik ve Boşanma Algıları

Elde edilen verilerden yola çıkılarak evli ve çalışan kadınların evlilik ve boşanma algılarının 3 temel grupta birleştiği görülmüştür. Burada veri analizi kısmında Temalar başlığında da ele alınan bu gruplara göre teker teker ele alınacaktır.

3.2.1. Eşitlikçi Yaklaşım

Hamilton ve Barret (1986), Kanada’da gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında katılımcıların aile ve iş konusundaki görüşlerini belirlemeye çalışmışlar ve sonuç olarak 3 farklı kadın tipi ortaya koymuşlardır. Bunlardan ilkinin kadının öncelikli işi ve görevinin evi ve eşi olduğunu düşünen kadınlar oluşturmaktadır. Bu gruptaki kadınlar için kadınların asıl görev sorumluluklarına engel olduğu düşüncesinden hareketle kadının bir işte çalışması uygun görülmez. 2. grubu kadın ve erkeğin birbirini tamamlayan bir bütünün parçası olduğunu düşünen kadınlar oluşturmaktadır. Bu grupta erkek ve kadınlar temel olarak birbirinden farklı görülmekte ve bu farklılıkların birbirlerini bütünlemelerine yardımcı olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda kadın ve erkek rolleri arasında belirgin bir ayrım görülmekte ve kadın ev işleri, erkek ise dışarı işlerinden sorumlu görülmektedir. Son olarak 3. grupta paylaşımcı yaşam tarzını benimseyen kadın tipi yer almaktadır. Bu kadın tipinde kadınlar erkeklerle ev içi ve ev dışındaki bütün rol ve görevleri paylaşabileceklerini düşünmektedirler.

Elde edilen veriler sonucunda yapılan çalışmada da benzer bir gruplama ile karşılaşmıştır. Bu kapsamda ilk grup aile içinde eşitlikçi yaklaşımı benimseyen kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcılardan bazıları kendilerinin de çalışıyor olmalarından kaynaklı olarak ev işleri, çocuk bakımı vs. gibi hususlarda eşlerinin bu görevlerle eşit bir şekilde ilgilenmelerini beklemektedirler:

“Evlilik bir ömür boyu aynı yastığa baş koyacağınız kişiyle hayatınızı birleştirmektir. Hayat arkadaşı edinmektir, paylaşımıdır. İnsanlar genelde sevdikleri kişiyle evlenir. Yalnızlık Allah’a mahsus, yuva kurmak güzel bir şey.” (GK11, Akademik Personel, 38)

“Evlilik bana göre... Evlilik cinselliği toplumun ve dini inançlara uygun olarak evlilik törenleriyle vb. gibi olgularla yasalaştırıp yaşamak, çocuk sahibi olmak, hayatı iyi ve kötü günleriyle ezmeden ezilmeden paylaşmak.” (GK12, Mühendis, 52)

“Evlilik çok büyük sorumluluktur. Hayatı ömür boyu yan yana sırtlayabileceği can yoldaşı için evlenmeli.” (GK7, Serbest Meslek, 40)

Bazı katılımcılar aile içerisinde bu eşitlik ortamını sağladıklarını belirtmektedirler:

“Tek başıma yaptığım tüm her şeyi eşimle beraber yapıyorum. Aynı şekilde eşim de benimle beraber yapıyor. Eşim evde ille yemeği sen yapacaksın, bulaşıkları sen toplayacaksın diye beklemiyor. Yoğun çalışıyoruz. Kim eve erken gelirse yapılacakları kendiliğinden yapar. Yalnız çocuğun derslerine ben daha çok yardımcı oluyorum. Ben biraz daha sabırlıyım eşime nazaran.” (GK17, Serbest Meslek, 37)

Bazı katılımcılar ise evliliklerinin başlangıcında eşitlikçi bir aile ortamı oluşturmalarını beklediklerini ancak bu beklentilerinin karşılanmadığını şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Eşimin gözüne bakınca ne dediğimi anlar diye bekliyordum. Hayat çok daha kolay olur diye bekliyordum. Çünkü ev içinde herkesin her işe koşturacağını düşünüyordum. Pek öyle olmadı. Ev, çocuk bana kalıyor. Ama çok şükür uzun uzun konuşunca ne dediğimi anlayabiliyor. Hayatın kolaylaşacağına dair beklentim aptalcaymış.” (GK15, Öğretmen, 34)

“Bazı alanlarda çok daha rahat olacağımı düşünüyordum ama zamanla sorumluluklar artıyor. Duygusal anlamda beklentilerim karşılanıyor. Ancak evle ilgili sorumluluk, görev paylaşma konusunda bazen karşılanmıyor, tabi bu durumu (görev paylaşma) dile getirdiğimde (bazen cırlayarak oluyor maalesef) karşılanıyor diyebilirim. Yine de her şey benim üzerimde.” (GK18, Öğretmen, 34)

Aile içerisinde eşitlikçi yaklaşım olması yönünde beklentisi olan bireyler, bu beklentilerinin karşılanmadığını gördükleri zaman boşanma düşüncesine sahip olmuşlardır. Zira katılımcılara evlilik süreleri boyunca hiç boşanmayı düşünüp düşünmediği sorulduğunda şu sözleri söylemişlerdir:

“Biz 10 senelik evliyiz. Bundan önce üniversite döneminde de 4 senelik bir birlikteliğimiz var. İkimiz de öğretmeniz. Hatta aynı branşta, zaten eşimle sınıf arkadaşydık. Evlilik hayalleri kurarken hep her şeyi eşimle birlikte yapacağımızı düşünürdüm. Ama evlenince öyle olmadığını gördüm. eşimle okuldan aynı zamanlarda dönüyoruz. Ben hemen mutfığa o oturma odasında kanepenin üzerine. Çocuk yokken bir söyledim iki söyledim. Bir şey değişmedi. Ama çok da üzerinde durmadım. Sonra ilk çocuğumuz doğdu. Yine aynı durumları yaşadık. Artık daha sert bir şekilde söylüyordum, çok tartışıyorduk. O zamanlarda bir iki yardım etti. Sonra ikinci çocuğumuz oldu. İşler daha da içinden çıkılmaz hal aldı. Her şey tamamen bana kaldı. İnanın bir gün o kadar bunaldım ki evden çıktım bir arkadaşşıma gittim. Sonra eşim aradı hadi seni alalım diye. Geldiler ki çocuklara dondurma almış kimsenin hiçbir şey umurunda değil. O an dedim ben bu adamdan ayrılısam. Sonra eve geldik. Evimi

seviyorum, çocuklarımı seviyorum, maalesef eşimi seviyorum. Saçmala, o düşünceleri aklından at diye telkin ettim. Ara ara geliyor geliyor yine de tabi...” (GK18, Öğretmen, 34)

Aile içinde eşitlikçi bir yaşamları olduğunu belirten GK17 (Serbest Meslek, 37), eşinden bir kere boşanmayı düşündüğünü, yalnızca aldatma durumunda affetmeyeceğini şu sözlerle dile getirmiştir:

“Eşimle oldukça uyumlu bir evliliğimiz var. Yalnız evlilik süresince bir kere boşanmayı düşündüm. Onda da ailelerimiz yüzünden bir tartışmaya girdik. Olayın soğumasının ardından oturup sakin bir şekilde konuşunca o problemi de çözüme kavuşturduk. O gün bugündür ayrılısam mı düşüncesine kapılmadım. Ama Allah korusun eşim beni başka bir kadınla aldatırsa onu affedebileceğimi sanmıyorum. İhaneti kaldıramam.”

3.2.2. Geleneksel Toplumsal Cinsiyet Algısı

Toplumsal cinsiyet konusunda kadınlara karşı daha gelenekselci ve muhafazakar bir tavır takınıldığı göze çarpmaktadır (Cebecioğlu ve Altıparmak, 2016:124). Bu yaklaşımda aile içerisinde kadın ve erkeğe yüklenen rol ve görevlerinin sınırları kesin bir şekilde çizilmiştir. Kadınlar evi, eşi ve çocuklarının bakım işleri, erkekler ise evin geçimini sağlamak ile ilgili rol ve görevleri üstlenmektedir. Dahası kadın ve erkeklerin rol ve görevlerinde bir benzeşmenin meydana gelmesi ailelerin dağılmasına etken temel sebep olarak görülmektedir (Jaloovera, 2003:67-68). Benzer şekilde Kahraman vd. (2014:818), de akademisyen kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarını belirlemeye çalıştıkları çalışmalarında kadınların ilk önce iyi bir ev kadını ve anne olmaları gerektiğini düşündüklerini ortaya koymuşlardır. Örneklem grubunun akademik personel olması dolayısıyla öğrenim durumları lisans ve üzeridir. Bu veriden hareketle araştırmacılar öğrenim düzeyinin yükselmesiyle geleneksel toplumsal cinsiyet algılarında önemli bir değişiklik görülmediğini ortaya çıkarmışlardır. Söz konusu çalışmada da çalışan ve evli kadınlardan bazıları geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine sıkı sıkıya bağlı oldukları göze çarpmıştır.

Elde edilen verilerden yola çıkılarak katılımcılardan bazılarının evlilik ve boşanma konusundaki düşüncelerinin geleneksel toplumsal cinsiyet algısı ekseninde şekillendiğini belirtebiliriz. Bu kapsamda katılımcılar evliliği çocuk sahibi olmak, bir yuva kurmak şeklinde tanımladıkları ve evlilikten beklentilerinin de bu yönde olduğu göze çarpmaktadır:

“Belirli bir yaştan sonra insanın kendi zevklerine göre bir hayat kurup gelecek adına kendisi ve sevdikleriyle mutlu olabileceği bir hayattır evlilik. Kendi anne, babası gibi mutlu bir yuva kurmak ve sevdiğin insanla keyifli bir ömür sürmek için evlenmeli bir kişi. Birçok sorumluluğum oldu. Evi dışı kuş yapar sözünün gereği bir ev, bir aile olabilmek için fedakarlıklar yapmam gerekti. Örneğin artık kararlarımı yalnız almıyorum. Bir şey yaparken sadece kendimi düşünmüyorum.” (GK3 Öğretmen, 32)

Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin içselleştirildiği aile ilişkilerinde toplumsal cinsiyet rolleri net bir şekilde belirlenmiştir:

“Eşim alışveriş gibi dışarıdaki işlerle ilgilenir. Ben ise ev işleri yemek, çamaşır, ütü, temizlik gibi bütün işleri yaparım. Eşim sıkıştığı zaman işlerine yardım ederim. Bir de senin ailen benim ailem tartışmaları yaşadım. İnsanların ben de dahil ben duygusu çok belirgin. Artık empati yapamıyoruz”. (GK12, Mühendis,52)

Hafta içi 8.00-17.00 işteyim. Öğlen arası eve gidiyorum. Evi toplama ve süpürme gibi az bir iş yapıyorum. Yemek yiyorum. Akşam yemek, sofrayı kurmak, topla, temizle yapamadığım iş varsa ütü, lavabo yıkama gibi işleri yaparım. Genelde 21.00 ya da 22.00 gibi işim biter. Kanepeye uzandığım an uykuya dalarım. Eşimin görevi ise bencillik. Ben az iş yapayım diye çabalarım o oturur. Empati yok hiç. Yapılanı görmez, kendisine yapılanları iyilikleri yok

sayar, takdir etmez. Ama sevgimiz var, o yüzden bütün işleri seve seve yapıyorum. (GK13, Memur, 44)

Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin hakim olduğu ailelerde kadınlar aldatma ve yalan söyleme durumlarında eşlerinden boşanmayı düşünebileceklerini belirtmişlerdir:

“Düşünmek istemiyorum. Aile birliğini bozabilecek ciddi bir durum söz konusu ise...” (GK6, Polis, 33)

“Aldatılırsam veya yalana maruz kalırsam yani dolandırılırsam boşanırım.” (GK15, Öğretmen, 34)

Ayrıca bazı katılımcılar da eşlerinin savurganlıklarından ötürü boşanabileceklerini belirtmişlerdir:

“Valla ilk olarak aklıma gelen aldatma. Eşim böyle bir şeye teşebbüs ederse anında boşanırım. Sonra kazandığı parayı har vurup harman savurursa, içki kumar gibi kötü alışkanlıkları olursa yine boşanmayı düşünürüm. Bir e erkeğin en önemli görevi eşini, çocuklarını korumak, kollamaktır. Bu konuda eksiklik gösterirse yine gözümü kırpmadan boşanırım. Ben her görevimi eksiksiz yerine getiriyorsam o da getirmeli.” (GK2, Öğretmen, 33)

3.2.3. Kadının Çalışması

Kadının çalışmasının evlilik hayatı üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri görülmektedir:

“Olumlu etkileri maddi gücümüz daha iyi olduğundan rahat bir yaşam sürüyoruz. Olumsuz yönü daha çok yoruluyorum ve bu yüzden sabrımın azaldığını, aile ayırdığım zamanımın azaldığını düşünüyorum.” (GK3, Öğretmen, 32)

“Kesinlikle olumlu etkileri var. Eğer çalışmıyor olsaydım eşime muhtaç hissederdim ve gerçek hislerimi asla tartamazdım. Kendi ayaklarımın üzerinde durmasaydım onun ayaklarının üzerinde durmak zorunda oluşum duygularımı sonsuza kadar maskeler mecburiyetim olurdu.” (GK15, Öğretmen, 34)

“Biz kadınlar hem işte hem evde çalıştığımızdan dolayı kendimize ait rahat edeceğimiz bir zaman yaşamadım. Hep koşturmak, bir şeyleri yetiştirme telaşı yaşadım. Çalışmak zevkli bir durum ama bütün iş yükünün sadece kadında olması sıkıntı.” (GK12, Mühendis, 52)

Boşanma konusu söz konusu olduğunda ise kadının çalışması temel boşanma sebebi olarak görülmemekte; ancak, boşanma kararını alma noktasında kolaylaştırıcı bir etkisi olduğu düşünülmektedir:

“Kimse çalıştığı için ayrılmaz. Ama ilişki bittiği için, sevgi saygı bittiği için ayrılır. Kadının çalışması belki mecburiyeti azaltır. En basitinden çalışmayan kadın kocasından şiddet görse de aldatılsa da maddi özgürlüğü olmadığı için çalışan kadar cesur davranamaz.” (GK20, Öğretmen, 46)

“Çalışan kadın ekonomik özgürlüğünü daha kolay sağladığı için daha kolay ayrılma kararı alabiliyor.” (GK19, Ebe, 32)

“Sosyal ve ekonomik durumunun iyi olması kimseye ihtiyaç duymamasına sebep olur. Bu da boşanma durumunda kaldığında kendine olan özgüveninin yükselmesine neden olur.” (GK17, Serbest Meslek, 37)

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Modernleşme ile toplumsal bir olgu olan ailenin yapısında değişiklikler görülmeye başladığı göze çarpmaktadır. Çalışan ve evli kadınların evlilik ve boşanma algılarının belirlenmeye

çalışıldığı söz konusu araştırmada öncelikli olarak ailelerin kurulma şekli değiştiği, görücü usulle tanışarak evlenme flört ederek veya arkadaş aracılığıyla tanışarak evlenmeye dönüştüğü görülmüştür.

Dahası kadın dışarıda çalışmaya başlamış ve toplumsal cinsiyet rollerinde bir değişim olmuştur: Erkeğin evin geçimini sağlama rolünü paylaşmaya başlamıştır. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından ele aldığımızda bazı ailelerde kadın ve erkek rolleri arasındaki kesin çizgi kalkmaya başlamıştır. Ancak bazı ailelerde ise bu çizgi belirgin bir şekilde varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Bu noktada elde edilen veriler sonucunda iki grup kadın profili olduğu göze çarpmıştır.

Eşitlikçi yaklaşımı benimseyen 1. gruptaki kadınlar eşlerinin kendi sorumluluklarını paylaşmamasını bir problem ve hatta boşanma sebebi olarak görmelerine rağmen eşlerine ve çocuklarına bağlılıkları onları boşanmaktan alıkoymaktadır. Ne var ki eşitliğin sağlanabildiği aile ortamında ise kadınlar eşlerinin kendilerini aldatmaları vs. gibi durumlarda boşanmayı düşünmektedirler. Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini içselleştiren kadınların bulunduğu 2. gruptaki aileler söz konusu olduğunda ise kadınlar toplumsal cinsiyet rollerinin bu kadar keskin olmasından rahatsızlık duymamakta; eşlerinden aldatma, yalan söyleme, maddi savurganlık ve evin erkeği olarak sorumluluklarını yerine getirmeme gibi durumlarda boşanmayı düşünebileceklerini belirtmektedirler.

Evli ve çalışan kadınların evlilik ve boşanma konularına ilişkin görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırma ile ilgili olarak çeşitli öneriler de geliştirilebilir. Araştırma Kırşehir gibi gelişmekte olan, hemen herkesin birbirini tanıdığı geleneksel yapıda bir şehirde gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla büyük şehirlerde benzer bir örneklem grubuyla araştırma gerçekleştirilebilir ve elde edilen veriler karşılaştırılarak büyük şehirde yaşayan evli ve çalışan kadınların evlilik ve boşanma olguları üzerindeki görüşleri belirlenebilir. Ayrıca toplumsal cinsiyet bağlamında erkeklerle bir çalışma gerçekleştirilerek erkeklerin eşlerinin çalışması ve toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili görüşleri değerlendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Adak, N. (2007). “Kadınların İkilemi: İş ve Aile Yaşamı, Sosyoloji Dergisi Ülgen Oskay'a Armağanı Özel Sayısı”, 17: 137-152.
- Akdoğan, A. (2002). “Geleneksel Geniş Aileden Modern Çekirdek Aileye Geçişte Dini Hayattaki Değişim”. Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 9(9), 27-72.
- Aktaş, G. (2013). “Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak”. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 30(1).
- Amato, P. R. Ve Previti, D. (2003). “People's Reasons for Divorcing: Gender, Social Class, The Life Course, and Adjustment”, Journal of Family Issues, 24(5): 602-626.
- Aydın, O. ve Baran, G. (2010). “Toplumsal Değişme Sürecinde Evlenme ve Boşanma”, Toplum ve Sosyal Hizmet, 21(2): 117-126.
- Battal, A. (2008). Boşanma Sebepleri Bilimsel Araştırma Projesi Uygulama Sonuçları, İstanbul, Eflatun Matbaacılık.
- Bayer, A. (2013). “Değişen Toplumsal Yapıda Aile”, Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 4(8): 101-129.
- Cebecioğlu, G. ve Altıparmak, İ. B. “Tekstil İşçilerinin Toplumsal Cinsiyete İlişkin Tavır ve Tutumları”. Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi, 2(1), 123-143.

- Dinç Kahraman, S. (2010). “Kadınların Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi.” Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 3(1), 30-35.
- Erbay, E., Gök, F. A. ve Kardeş, T. Y. (2015). “Aile Mahkemelerine Başvuran ve Boşanma Sürecinde Olan Ailelerin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi”. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 19(1), 139-154.
- İŞKUR (2017). Kırşehir İşgücü Piyasası Araştırma Raporu, <https://media.iskur.gov.tr/15116/kirsehir.pdf>, adresinden 25.10.2018 tarihinde erişilmiştir.
- Jalovaara, M. (2003). “The Joint Affects of Marriage Partners’ Socioeconomic Positions on The Risk of Divorce”. Demography, 40(1), 67-81.
- Kahraman, L., Kahraman, A. B., Ozansoy, N., Akıllı, H., Kekillioğlu A. ve Özcan, A. (2014). “Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi toplumsal cinsiyet algısı tartışması”. Turkish Studies, 9(2), 811- 831.
- Korkmaz, Ö. (2016). “Kadınların İşgücüne Katılma Eğilimleri: Türkiye Örneği”, TISK Academy/TISK Akademi, 11(22): 300-329.
- Kuckartz, U. (2014). Qualitative Text Analysis: A Guide to Methods, Practice and Using Software. Londra: Sage Publications.
- Özçatal, E. Ö. (2011). “Ataerkillik, Toplumsal Cinsiyet ve Kadının Çalışma Yaşamına Katılımı”. Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi, 1(1), 21-39.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Tatlıhoğlu, K. ve Demirel, N. (2016). “Sosyal Bir Gerçeklik Olarak Boşanma Olgusu: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme”, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(22): 59-73.
- Tor, Hacer (1996). “Boşan ve Boşanmış Kadınların Psikososyal Ekonomik Durumları”, Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 4: 201-227.
- Turğut, Mustafa (2014). Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler ve Öneriler, T.C Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İstanbul.
- Türkarlan, N. (2007). “Boşanmanın Çocuklar Üzerine Olumsuz Etkileri ve Bunlarla Baş Etme Yolları”, Aile ve Toplum, 9(3): 99-108.
- Uğur, S. B. (2014). “Günümüzde Kadının Boşanma Deneyimleri: Akademisyen Kadınlar Üzerine Bir Araştırma”, Mediterranean Journal of Humanities, 4(2), 293-326.
- Vatandaş, C. (2013). Türkiye’de Gençlik, Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri, İstanbul, SEKAM Yayınları.
- Zagorsky, J. L. (2005). “Marriage and Divorce’s Impact on Wealth”, Journal of Sociology, 41(4): 406-424.